

Bror Malmberg berättar (2/10 1988)

Litet från Skåne

Per Holmberg (född 1862, död 1947) var gift med en faster till Brors far och farmor, Elna Jakobsdotter (född 1861, död 1949).

Per Holmberg var skomakare och hade en riktig skånegård i Eskilstorp och hade barnen Hanna, Ester och Edvin. Bror var ofta där hos dem, särskilt på somrarna. De hade mycket plommonträd och Bror fick klättra upp och plocka.

En gång när Bror med föräldrar var där en söndag, började det åska och blixtra och regna. När de hörde ovädret, tog Pers fru postillan och alla gick in i finrummet och hon läste högt. Plötsligt hördes brandkåren komma (den hördes långa vägar, hästdragen och med larmklockor) och senare fick de veta att en gård i närheten träffats av blixten. Med en så bristfällig brandutrustning är det omöjligt att rädda en gård.

Pers hus står orört men förfallet idag (1988). Troligen skall det rivas.

Per Holmberg var en livad och glad person. Brors familj hade livlig kontakt med släkten i Vellinge och runt omkring.

Särskilt minns Bror avskedet från Hans och Karna Mårtensson (Johan Castenfors' föräldrar) anade nog att det var sista gången de skulle se Malmbergs, eftersom flyttningen var ända upp till Härnösand. Hans M hade samma krulliga hår som Johan C men helt vitt. Hans och Karna stod vid grinden i Ljunghusen och vinkade länge adjö efter dem.

Bror minns även Hans M med bössa, när denne skulle ut och jaga på Ljungen. Prästen Collin drog igång trädplanteringen på Ljunghusen, men Hans M var delaktig i projektet.

Bror var nere och gjorde bouppteckning efter sin faster Gerda. Packade sin bil full med arvegods men fick inte plats i bilen för Gerdas byrå från vindskontoret. Det blev inget mer tillfälle att hämta den och vart den sedan kommit, vet ingen. Just en sådan bra byrå skulle Bror gärna velat ha. Samma hände efter Brors mors död. Mycket möbler blev kvar i huset

Lars Kristensson var timmerman i Malmö, född den 23/10 1840 i Hököpinge. Död 27/2 1901 i Malmö. Han var gift med sin kusin Hanna Jakobsdotter, född 11/11 1841 i Fuglie och död 26/4 1920 i Malmö. Dessa är Brors farföräldrar.

Hanna Jakobsdotter var äldsta dotter till Jakob Hansson, född 1807 i Fuglie (Vellinge). Lars och Hanna fick sju barn och bodde på Mjölnargatan 4 i Malmö, en lägenhet nära Spångatan/ Föreningsgatan och familjen bodde kvar där ännu när Bror föddes. Så småningom flyttade farmodern med familjen till Spångatan 30.

Hanna & Lars' barn:

Bror Malmberg berättar (2/10 1988)

Äldsta dottern Elna, född 1867 och död 73 år gammal år 1940 bodde i föräldrahemmet hela sitt liv. Hon var nervklen och blev mycket som en tjänsteflicka i familjen.

Nästa barn, sonen Magnus, utbildade sig till målare och var i många år verksam i Christiana (Oslo). Han var född 1869 och 81 år gammal, när han dog år 1950 i Malmö.

Tredje barnet, sonen Christer, född 1872 och dog endast 13 år gammal 1885. När han skulle begravas, inköptes en stor familjegrav på "Mellersta Kyrkogården", dvs Sankt Pauli Kyrkogård i Malmö. Denna finns ännu i familjens ägo och här vilar förutom sonen Christer alla de andra barnen med föräldrarna Lars och Hanna Kristensson. Bror står ansvarig för gravstenen, som sköts av kyrkogårdsförvaltningen. (Tillägg 2002 = även Bror begravd där)

Fjärde barnet, Jakob Edvard, utbildade sig till repslagare. (Brors far)

Barn 5 var Johanna och nr 6 var Ida, som dock dog redan 1918. Johanna utbildade sig till handsksömmerska och sydde handskar hemma i lägenheten för en dansk firma. Hon fick hem tillskurna skinn och laskade ihop dem. När hon lämnade in dem färdiga, fick hon sin lön.

Ida fick scharlakansfeber som liten flicka, blev döv och lärde sig teckenspråk och läsa läppar. Hon hade besök av döva och Bror lärde sig därför tidigt att teckna.

Både Elna och Ida skötte hushållet och var litet sysselsatta med handsksömnad också.

Gerda, den yngsta, arbetade på en fabrik som gjorde snörmakerier. Började som ung flicka (14 år gammal) där och gjorde snörmakerier. Småningom blev hon föreståndare för en av avdelningarna på fabriken. Någon folkpension fanns inte då, och hennes pension kom från fabriken. När Magnus dog, ärvde Gerda honom. Bror har bouppteckningen efter Gerda och där var endast några tusen på en bankbok. Hon dog 84 år gammal.

Sedan flyttade Brors föräldrar med honom till Slöjdgatan 7 på andra våningen i ett relativt nybyggt hus.

På Spångatan 30 fanns två rum mot gatan och ett kök mot gården, fyra trappor upp utan hiss. Toaletterna fanns inne på gården i små bås i ett träuckel och varje familj hade sin egen toalett. Här i 2-rumslägenheten bodde fem personer. Farmor bodde i köket tillsammans med Ida. Magnus bodde i dagligrummet och där fanns en soffa och en säng. I sängen låg Gerda och Johanna och mitt emot i soffan låg Magnus. Ida hade dött redan 1918.

Det var alltid rent och snyggt där och syskonen hade "resning". Johanna lagade god mat. Magnus var litet diktator i familjen och höll sig till sin hörna i sin soffa. Ingen annan fick sitta där och där tillbringade han sin dag, åt, läste, rökte etc.

Farmor Hanna, Magnus och Jakob Edvard gjorde en gång en utflykt till Köpenhamn och då var Magnus nästan oigenkännelig, eftersom han var glad och öppen, skrattade och skämtade. Hemma var han tvärtemot. Där satt han och rökte tyst. På bordet låg pipor så att han kunde

Bror Malmberg berättar (2/10 1988)

byta, när pipan blev för varm. Han var socialist och skulle alltid ut och demonstrera den 1.e Maj, läste Arbetet och Sydsvenska Dagbladet från första raden till den sista.

Vid festliga tillfällen blev han mycket öppen och trevlig. När man åkte ner till Vellinge, ville han alltid sitta på sista plattformens grind och röka, och "töserna" var så rädd att han skulle ramla av tåget. Men ångtåget gick ju inte särskilt fort. Kanske var det vådligare på hemresan efter en god middag och några snapsar.

Efter åren i Christiania arbetade han endast tillfälligt, men slutade snart. Troligen hade han ett kapital att leva på.

"Töserna" levde på annat sätt. Gerda hade fast lön. Johanna arbetade med handsksömnad. De måste haft någotsånär ekonomiskt bra eftersom Bror minns middagarna, som något mycket festligt och med påkostad riklig mat.

Under kriget köpte Brors far en kolonilott, då det blev så ont om mat. Sverige var inte självförsörjande och gränserna blockerades och man måste försöka hitta extratillskott. Kolonin ingick i ett koloniområde utefter Ystadsvägen och på kolonilotten fanns också en stuga. (Foto) På somrarna var även Brors fastrar med ut i trädgården och hjälpte till. Man höll kaniner och höns där och odlade potatis och rotfrukter där.

Under krigets sista månader hade de lyckats få tag i sättpotatis. Brors far begav sig dit genast första söndagen och satte den. På måndagen hade dock någon olovligen varit där och grävt upp alltihopa. Man fick tag i ytterligare litet med hjälp av kontakter med några bönder, som brukade komma in till Möllevångstorget i Malmö på lördagarna och sälja sina produkter. De brukade komma över till Brors familj efter lördagsförsäljningen och kanske äta en bit mat, så kontakten var bra. Ibland gick man över med kaffe till dem under kommersen på torget. Brors far fick ibland smör och annat av dem under kriget. Så fadern fick nya potatisar av dem och satte på nytt.

Den skörden fick man behålla och det blev ett bra tillskott för familjen. Där fanns fruktträd och man odlade bönor och ärtor etc.

Där de bodde fanns i bottenvåningen snett emot en italiensk familj, som hade sin inkomst som gårdsmusikanter. Ibland fick Bror följa med och springa runt och plocka upp slantarna, som kastades ut från fönstren invirade i små pappersbitar, för att hjälpa dem litet.

Familjen gick ofta till Folkets Park och tog då med sig en picnic-korg med kaffe och doppa. En gång om året var tradition att ha med sill och färsk potatis dit. Där fanns bord och bänkar där man kunde slå sig ner och äta.

Söndagspromenaden gick ofta Södra Förstadsgatan ner mot Gustav Adolfs torg och sedan till hamnen för att titta på alla båtar. Under kriget tog sig en och annan båt igenom den tyska spärren med säd. När då gubbarna tog säcken på ryggen för att bära iland den, stack de ett hål

Bror Malmberg berättar (2/10 1988)

i botten och då rann säden i en stråle på gatan. Då sopade någon ihop det, tog hem det och rostade det i ugnen och fick kaffesurrogat på så sätt. Poliserna försökte hålla efter alla men ofta hann de inte.

Folkets Hus låg i närheten av fastrarna på Spångatan. Där spelade man teater och bl.a. Edvard Persson spelade där.

Fastrarna var alla metodister men Magnus Severin "trodde varken på Gud eller djävulen".

Brors far råkade in i en kris, möjligen med alkohol inblandat, och gick med i Frälsningsarmén för att klara upp sig. Han hade i det militära lärt sig spela trumma och ingick nu i Frälsningsarméns orkester som trum- slagare. Där satt han med de andra på estraden med trumman och Bror och hans mor följde då också ofta med dit. Bror, kanske 12 år gammal, tyckte det var litet genant, eftersom frälsningssoldaterna försökte få honom att gå fram till dopbänken. Men det var ingenting för Bror och han undvek det.

När Brors far fick sin lön på fredagskvällen, hade han svårt att gå förbi Södra Förstadsgatan Nr 1 & 2, där det fanns en krog. Ofta blev sällskapet sittande så länge, att Bror och modern måste gå ner och hämta hem fadern. Dock hämtade fadern sig och höll sig undan alkoholen. Troligen hjälpte Frälsningsarmén honom ur det.

När Bror var liten, var hans far socialist, och Bror gick med i 1:a maj-tåget med honom. Senare blev fadern kassör i fackföreningen och där var det så mycket interna stridigheter, att fadern lämnade kassörsarbetet och även gick ur socialdemokratiska partiet. Naturligtvis påverkades Bror av detta och gick aldrig med i partiet. Höll sig till borgerligheten i stället och gör så fortfarande.

Det var spännande för en liten pojke att gå med i demonstrationståget. Det var raska gubbar med militär hållning och musiken var medryckande. Ofta hade deltagarna sin militärtjänst bakom sig och hade lärt sig marschera. Musiken och alla röda fanor - det var så pampigt för en liten parvel. - Nu tycker Bror att det är tråkigt att se ett sådant tåg, eftersom inga svenska flaggor finns med. Han saknar fosterlandskänslan.

Torget var den plats där man träffades på lördagarna, för då kom bönderna från omgivningen in med sina produkter. Det var en väldig marknad där. I ena hörnan av torget hade man 7-öres-basaren, (Malmö började nog med den sortens basar) där alla varor kostade 7 öre. Senare höjdes det till 12 öre. Man hade också Fisktorget alldeles intill oss (Det låg nära Södra Förstadsgatan, där de bodde)

Brors far hade säkert en mil att cykla till sitt arbete i Limhamn. Han skulle först förbi Bellevue, sedan mot Limhamn. Höst och vinter var det jobbigt att cykla. Karbidlykta fanns på cykeln.

Brors farfar arbetade i Vellinge och var timmerman men dog innan Bror föddes. Gerda har berättat, att hennes far hade gått till fots från Malmö till Vellinge på måndagmorgonen (ca 2

Bror Malmberg berättar (2/10 1988)

mil). Vanlig arbetsdag under veckan var 10 timmar. Och när lördagen kom, tog han ryggsäcken och vandrade hem igen. Det var långa arbetsveckor. Fick TBC och dog i detta. Samma fick Gerdas syster Elna. Det var kanske inte så svårt att förstå. Liten lägenhet och många barn.

Det fanns en biograf som hette Alhambra. Den låg innan man kom till Triangeln inne på en gård och hade endast enkla träbänkar. Inträdet kostade 5 öre. För att få dessa 5 öre, måste Bror hemma först äta en hel Limhamnsill men så snart han fått 5-öringen, smet han iväg till Alhambra, träffade kamraterna där och när filmen var slut, gömde de sig under bänkarna. Så kom nästa omgång publik in och de kröp fram igen och kunde då se två föreställningar för 5 öre. En gammal tant satt och spelade på pianot framför filmduken och åstadkom det "akustiska" inslaget.

Ibland var det en längre paus mellan föreställningarna, när de bytte film, och framme vid estraden var det då uppträdanden. Bl.a. var det en gubbe som hette "Göran från Hyllie" som sjöng och berättade historier, klädd i bygdedräkt. (Man såg t.ex. filmer med Rudolpho Valentino). Bror var bara 8 år gammal då, hade många kamrater och var med i ett gäng.

Några damer bodde i två rum & kök ovanför den italienska familjen. En av dem gick i dansskola och en gång, femton år gammal, följde Bror med till dansskolan. Det var inte riktigt vad Bror var van vid men flickan tog hand om honom och han lärde sig att steppa och dansa vals.

En klasskamrat och hans bror Lasse bodde i huset intill Bror och Lasse kom upp en dag och ringde på dörren: "Har ni en pojke som är klasskamrat med min bror?" Pojkarna kom från Tumba och talade stockholmska. Dessa pojkar var intresserade av teater och Bror spelade teater med dem på vinden i deras hus. De spelade t.ex. en pjäs, som de kallade "Kackerlackans stolta gång på rullgardin". I den pjäsen reglerade Bror kackerlackan.

Som ung tog Jakob Edvard värvning vid Kungliga Vendes Artilleriregemente i Kristianstad. Avancerade till korpral och fick viss annan skolning (bl.a. att texta) inom militären. Efter militärtjänsten for han runt som repslagargesäll och kom så småningom till Härnösand och fick gesällarbete där hos en gammal sjökaptän. Arbetade vanligtvis med rysk hampa, som kardades till trådar.

Hade en tid eget repslageri på Södra Förstadsgatan inne i ett gårdshus i en trädgård. Därefter en tid vid Pildammarna innan han tog tjänst på ett större repslageri.

När de hade flyttat från Mjölnergatan, bodde Brors familj en kort tid inne på gården vid Södra Station, Spårväggsgatan, och Bror minns ett stall med hästar därinne. När hästarna utfodrades med melass, minns Bror att det blev hans och kamraternas "karameller", att suga på melassen.

Men så flyttade man till Slöjdgatan till det hus, där de sedermera bodde. Slöjdgatan 7 bestod av 1 rum och kök och föräldrarna och Bror bodde i köket. När Bror blev litet större, sov han i tamburen. Och småningom blev det i finrummet. Där hade han ett litet skrivbord och läste

Bror Malmberg berättar (2/10 1988)

sina läxor. Mittemot över gatan bodde en liten flicka med blont hår, som var hans första flickideal.

Där bodde också en judisk familj, som hade en herrekipering. De hade två söner, den ena uppträdde inom teatern och blev en kändis. Den andra brodern skötte affären och hade bara ett öga. En gång fick han en snöboll i sitt friska öga men det klarade sig. Skrämmande händelser präglar sig fast i ens minne, menar Bror.

Vid Baltiska utställningen hade Bror lyckats ta sig ända fram till en dammsugare i en monter och råkade stöta till den. Han blev dödsförskräckt och kröp bort mellan benen på alla åskådare. Bror var då 11 år. I samband med utställningen fick småpojarna vardera 25 ex "Baltiskt skämt" att sälja eller en låda med rem om halsen med "Ljungströms Karameller" som de gick runt och sålde.

Brors första lön var 25:-/månad. Brors mor köpte tyg till en kostym till honom och lät sy upp den. Det kostade 25 kr. Bror var springpojke och fick hjälpa till inne på kontoret också. 1918 fick Bror arbete på en firma som tog fram upplysningar om folk, motsvarande dagens "UC" (Upplysningscentralen). Firman hette Soliditet och chef var Gustav Tibell, vars hustru var sångerska. Troligen var det deras dotter som sedan blev mycket känd sångerska.

En dag kom Hedvig till dem och frågade om Bror ville arbeta på Svenska Lantmännens bank, där hon arbetade. Bror satt mittemot henne, bokförde och sedan betalade Hedvig ut beloppen. Lön ca 200/mån, sedan 300 & 400/mån. Blev kamrersassistent och fick lära sig fondavdelningen. Så kom krisen och banken höll på att gå överstyr och personalen skars ner. Staten gick in, ombildade till Jordbrukarbanken och sedan till Post & Kreditbanken, dvs PK-banken, och numera Nordbanken.

När Jakob Edvard kom till Härnösand som gesäll, mötte han Annie Åström, som då arbetade på stadens finaste konditori "Virströms Konditori". Annie har berättat att hon stod och "spilkade" ved inne i vedboden på sin fars gård, när Jakob Edvard kom förbi och menade att sådant jobb var inte för unga flickor, utan tog yxan och högg veden. Så lärde de känna varandra och de gifte sig i Malmö år 1901 och bosatte sig där.

I april 1922 lämnade de Malmö för att flytta till Härnösand, Jakob Edvard hade köpt Annies fars gård där och arbetade som montör/agent för Malmö-fabriken med verksamhetsområde runt hela Norrbotten, Norge och Finland. Bror var då 19 år gammal. Man for runt och sade adjö till slakten och bl.a. åkte de ångtåget till Vellinge och sedan det hästdragna tåget vidare ner till Ljunghusen för att säga adjö till Hans och Karna Mårtensson. (Brors farfars syster & svåger samt farföräldrar till Barbro Castenfors)

Bror följde med föräldrarna till Norrland, eftersom det var kristid i Sverige efter kriget. Bror hade arbetat vid Svenska Lantmännens bank, som gick med en förlust på 70 milj. För att rädda skånska adeln (som en gång startat upp banken) satsade staten detta belopp, 70 milj, in i banken.

Bror Malmberg berättar (2/10 1988)

I Härnösand fick Bror plats som vikarie på Skandinaviska Banken genom en kontakt ända sedan 1912, då mannens familj brukade hyra ett rum hos Brors morfar på somrarna. Krisen fortsatte och fler banktjänstemän blev permitterade.

1925 insåg Bror att det var omöjligt att komma tillbaka till banken varför han tog folkskollärareexamen 1929 och sedan sökte till Manilla för att bli dövstumlärare. När Bror kom till Härnösand, var en bror till Brors goda vän dövstumlärare där. Inspirerad av honom, beslöt Bror att bli dövstumlärare. Men av tjugo/trettio sökande togs varje år in kanske 2 elever och Bror hamnade som 1:a reserv på listan. Tog tjänst som folkskollärare under ett år och kom sedan in på Manilla och gick där två år. Tog dövstumlärarexamen 1932 efter ett provår i Växjö.

Tjänstgjorde sedan en termin i Växjö men då tjänster ej fanns lediga längre som dövstumlärare, blev Bror folkskollärare i Härnösand under 2 år, innan han fick tjänst som dövstumlärare i Härnösand. Här tjänstgjorde sedan Bror fram till 1938 och blev sedermera dövstumskonsulent i Örebro. Området att täcka in var Örebro, Gävleborgs, Kopparbergs och Värmlands län.

3/10 1988 - Brors stora hobby

Bror värderade en resväska, en låda och mer med frimärken för ett dödsbos räkning och används ofta som sakkunnig vid värdering av frimärken. Värdering går efter stora internationella kataloger. Ibland måste Bror gå till biblioteket för att låna öststatskataloger för att kunna värdera. I Stockholm finns specialister på gamla engelska frimärken. Kuriosabrev med 3/3 33 på etc är svåra att värdera. I detta fall hade alla dessa frimärken inte rörts sedan mannen gick bort 1944 och änkan ville värdera dem.

Man hittade inga direkta fynd men t.ex. serier av frimärken, som stigit mycket i värde. Eller 1924, världspostkongressen, ostämplade. Varje serie kanske stod i ca 10.000. Samma bild men olika valörer. Alla valörer måste vara med för att serien skall vara komplett.

En gång skulle Bror värdera en frimärkssamling efter en lantmätare Lundgren i Västervik. Paret hade inga barn. När det var klart, återlämnade Bror samlingen och sade till änkan: "Vad ni än gör, sälj inte allt i en enda pott till en mäklare!" Ovanpå i huset fanns en filatelist, Wehner från Tyskland, och Bror hade träffat honom av en slump vid en kongress och mannen berättade då om denna fina samling. Litet senare skulle Bror åka med en dövstum till en yrkesskola i Västervik och kontaktade då filatelisten och besökte honom. Tillsammans gick de sedan ner till Lundgrens och såg igenom litet snabbt.

En tid därefter skulle filatelisterna på kongress i Nyköping. Bror representerade Örebro tillsammans med Bengt Rapp. Då åkte dessa båda till Västervik. Änkan berättade då att när hennes man dog, hade Frimärkshuset ringt till henne och varit spekulanter på samlingen. Den firman visste vad som fanns i samlingen, eftersom det mesta var köpt via dem. Då blev änkan litet villrådig och frågade Wehner som avrådde henne. "Låt allt ligga kvar!" menade han. Vad

Bror Malmberg berättar (2/10 1988)

som blivit av samlingen efter änkans död är okänt. Något testamente fanns nog knappast och allt gick troligen till Allmänna Arvsfonden.

Bror kan t.ex. få en resväska med frimärken att värdera, ofta bara nedslängda i väskan. Om samlingen är slarvig, lägger Bror sorterna i kuvert och skriver summan utanpå kuvertet. När allt är klart, slås kuvertens belopp ihop till en totalsumma.

Kommer frimärken i prydliga böcker, tar man sida för sida. Katalognummer noteras i långa listor för varje utgåva.

Barn från ca 10 år, intresserade av att samla, kunde få mer kunskap genom att gå med i en ungdomsavdelning för filatelister.

Postmuseet i Stockholm har t.ex. en unik samling, inbyggd i muren bakom tjocka glas. Den s.k. "gula shilling banco" som senast såldes för några miljoner kronor, har Bror haft i sin hand. En frimärkshandlare i Stockholm hade fått det för försäljning och Bror gick dit och sade: "Lägg det i handen, så att jag åtminstone får känna på det!"

Bror tillhörde Filatelistförbundets valnämnd i många år

I Helsingör fanns en internationell högskola där studenter från hela världen gick på sommarkurs. Bror läste psykologi där för att få högsta betyg. En sommar var det en esperantokongress där och en ung fransyska deltog. Bror observerade henne, eftersom hon var rar och mjuk och så blev det dans för alla och hon var där också. Bror bjöd upp henne. De kunde båda litet engelska och samtalande på det. Bror kunde ingen franska. Nästa dag träffades de i tidningsrummet, Bror läste en dansk tidning och hon en bok. De träffades igen på dans och Bror följde henne till porten.

När det var dags att åka hem, telegraferade Yolande hem och bad att få stanna en vecka till och de fick en tid till tillsammans. Och när de sedan skiljdes åt, var Bror mycket förälskad. De brevväxlade först på engelska. Men en lärare i Härnösand gav Bror en esperantokurs och Bror skrev några rader på esperanto i sitt nästa brev till Yolande. Då svarade Yolande på esperanto och brevväxlingen gick över till esperanto. Yolandes mor var så nyfiken på breven, så hon lärde sig esperanto också i Douai för att kunna läsa breven. Nästa sommar, när Bror kom till Douai för att fria, kunde de underhålla sig alla på esperanto.

Yolande berättar:

I Helsingör hade Yolande haft en Madame Sachs som förkläde. Föräldrarna hade följt Yolande till Antwerpen, där hon gick ombord på en båt till Esbjerg, därifrån tåg till Helsingör, där Mme Sachs väntade. Yolande var lärare i esperanto under sommaren i

Bror Malmberg berättar (2/10 1988)

Helsingör. Det tog faktiskt en hel vecka, innan hon lade märke till Monsieur Bertil Malmberg.

Första dansen spelades en melodi "Det var på Capri vi mötte varandra" och hon tyckte att Bror dansade bra. Några dagar senare var det en konsert. Vid Yolandes sida satt en man, helt ointresserad av Yolande. En man som liknade Bror så mycket, att Yolande undrade varför han ena dagen var så intresserad, och nästa gång helt ointresserad.

Men så mötte hon den rätte Bror Bertil igen. En eftermiddagsutflykt till Köpenhamn gjorde de tillsammans.

Så gjorde Yolande samma resa hem igen. Till Esbjerg och till Calais, pga ändrad resrutt. Brevväxling sedan i över ett år. Yolande var 20 år och 2 månader när de träffades sommaren 1937 i Helsingör.

När Bror sedan skulle komma till Douai, hade han angivit ankomsttid så otydligt, att ingen mötte på stationen, bara ungefärlig ankomsttid. Hans meddelande om rätt tid ankom dagen efter hans inträffande. Så Yolande lånade bilen och började söka efter honom. Alltså var hon inte hemma, när Bror kom vandrande och knackade på. Jungfrun var hemma. Bror gick runt på stan och lärde sig hitta i staden, innan han sökte sig tillbaka till huset. Det var 36 g varmt den sommaren.

När Yolande kom till Sverige, var det redan litet spänt mellan Frankrike och Tyskland och Yolandes far hade t.o.m. blivit inkallad en kort period. Yolande kom med tåget från Paris genom Tyskland och gick helt ensam omkring på gatorna i Hamburg, innan nästa tåg avgick till Sassnitz och färjan över till Sverige. Under den tågresan kom en tysk och satte sig i samma kupé och liksom "förhörde" Yolande, vart hon skulle.

Vid ankomsten till Helsingborg hade esperanto-vänner ordnat ett rum på ett hotell och dagen därpå for Yolande vidare till Örebro. Men vid ankomsten till Örebro, fanns ingen där som mötte. Yolande övernattade då på Hotel Continental (men tog sig i hög snö till Kristinagatan för att "rekognosera" hur det såg ut) och dagen därpå kom Bror och hämtade.

Genast i januari 1939 ordnades genom esperantovänner adressen till Personne, som sökte en sällskapsflicka, och Yolande skulle börja därt efter ett besök i Örebro hos Bror. Bror hade just kommit över en 1:a som lägenhet och hunnit skaffa några möbler. (Soffan i vardagsrummet på Kägelstigen köptes till den första lägenheten.) Brors mor var också i Örebro och träffade sin blivande svärdotter.

När Yolande skulle resa vidare hade Bror glömt att ge Yolande biljetten till Stockholm och när tåget gick, skrek Yolande högt "Min vän har biljetten!" på svenska.

Men när Yolande kom till Stockholm, mötte den gamla damen Personne vid tåget. Det var en gammaldags dam iklädd päls, som gick ända till fötterna. Så tog de bussen till Djurgårdsbrunns Vårdshus, gick till Rosenhill och där fick Yolande visat sitt rum. Fru

Bror Malmberg berättar (2/10 1988)

Personne var en intressant dam och mycket vänlig. (Lustigt nog var fru Personnes avlidne man en avlägsen släkting till Ruth Castenfors)

I sysslorna ingick att gå en lång promenad med fru Personnes hund varje dag och det var tur att hunden hittade hem, menar Yolande, annars kunde det gått illa för henne. Första gången gick hon och hunden förbi husets baksida utan att Yolande kände igen det och gick vidare men hunden drog och drog och ville in i huset. Efter ytterligare en lång tur råkade de komma förbi igen och när hunden drog och drog igen, förstod Yolande att de kanske var hemma. Det var en stor hund, ganska lugn, troligen en riesenschnauzer.

Bror å sin sida var mycket ute på resor inom sitt område och de kunde inte ses särskilt ofta.

I juni kom Yolande till familjen Fritz Krone i Österskär. Mannen var violonist och de hade söner, som stod inför studentexamen (dvs inför "sista ringen") och behövde en extra duvning i franska. Kanske fru Personne tyckte att hon skulle ha trevligare där det fanns litet ungdomar i huset än i ensamheten hos henne. Även senare bjöd ofta fru Personne på teater och bio (hon kom från teatervärlden) och första gången på Dramaten presenterade fru Personne sin döde man "Det här är min man!" genom att visa på hans byst i foajen (han hade förestått Dramaten).

Hos Krones var det naturligtvis roligare. Sönerna hade goda vänner och det var livligt i familjen. De hade en motorbåt som man gjorde utflykter i. Sönderna var mycket nära vänner med Olof Molanders barn och det gjorde att Yolande också kom i kontakt med den familjen. Det var så trevligt hos Krones att Yolande stannade där ända tills hon gifte sig.

I september bröt kriget ut och Yolande skrev hem och frågade om hon skulle komma hem. Nej, stanna, svarade föräldrarna. Fortfarande kunde brev gå mellan länderna. Snart blev det svårare att hålla kontakten med Frankrike men då gick korrespondensen via en familj i Belgien. När så bröllopet skulle stå vid jultid, skickade föräldrarna alla kläder via Belgien till Sverige.

Modern hade redan börjat att sy på en vit brudklänning men hos Krones hade Yolande bläddrat i en tidning och förstod inte nog svenska för att läsa vad som stod under några gammaldags bilder - och kanske skämtade familjen med henne också vid översättningen. Det var en bild av en brud i en svart klänning och Yolande skrev snabbt hem, att i Sverige gifter man sig klädd i svart, och modern blev förtvivlad men ändrade snabbt till en klänning i genomskinlig svart sammetsmuslim och ett undertyg av blå satin. En underbart vacker klänning som skiftade i blått. Sydde också en kappa i svart, fordrad med samma blå satin. Till klänningen en svart jacka med blått satinfoder samt en "orangeblomma" i håret, enligt fransk sed. Mycket vackra kläder. - Och kläderna hann komma via Belgien ända till Härnösand i tid till bröllopet.

Det var uppgjort att vigseln skulle äga rum i Härnösand i Brors föräldrahem. Yolande for först till Örebro med tåg och sedan vidare till Härnösand i bil med Bror och på vägen mötte de massor av militärbilar mellan Sundsvall och Härnösand. Det var 20 grader kallt. De

Bror Malmberg berättar (2/10 1988)

övernattade i Hotel Nordanstig i Hudiksvall och köpte ringarna där.

På ankomstdagen bjöd farmor på supé och farfar hade krängt på sig en gammal frack från forna dagar.

Närvarande vid bröllopet var förutom brudparet endast Brors föräldrar, prästen Svennas (dövstumspräst); vittnen var dövstumlärares Skarin och folkskoleinspektör Näsström med fru och de spelade flöjt och sjöng. Bl.a. sjöng de "De sova ännu i jorden, de blommor" Vigseln skedde hemma och på juldagen. I stora rummet var ett altare uppbyggt med ljusstakar. Dessa ljus tändes Bror och Yolande varje år på bröllopsdagen. Fortfarande är det kvar en liten bit av dem och de får endast brinna en kort stund varje år.

Brudkort blev det inget eftersom bilarna frös fast i kylan. Några dagar senare tog de ett kort men inte längre i bröllopskläder. Samma dag ringde de till Douai och det var en upplevelse att kunna ringa till Frankrike på den tiden. Trots kriget och efter flera timmar kom samtalet. Det var första gången Yolande talade med sina föräldrar sedan hon lämnat hemmet i januari. Så ovanligt var det att ringa då, varför man skrev till varandra i stället.

Sedan blev det tradition att ringa till Frankrike på juldagen varje år. Detta första samtal skedde under "det konstiga kriget", innan det "riktiga kriget" började med invasionen av Frankrike i maj 1940 och telefonlinjerna bröts. Men just när Yolandes bror skulle konfirmeras, skedde invasionen och inga festligheter kunde äga rum.